

Zempléni Múzsza

Dombóvári János

A Lavotta Alapítvány és a sátoraljaújhelyi zenei közélet

Közel másfél évtized telt el a sátoraljaújhelyi Lavotta Alapítvány létrejötté óta. Idézzük fel azt a reményteljes időszakot, amikor a frissen jött intézményi szabadság, a polgárok szabad gondolata s akarata újra maradandó, nemes tettekben is megnyilvánulhatott. Ilyen kegyelmi állapot volt 1989-ben a sátoraljaújhelyi zeneiskola – a Tállyán nyugvó verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, az első színházi karmester, házitanító Lavotta János – névválasztása. A névadó domborművének avatása, valamint a zeneiskola vonóstanárai közreműködésével először felcsendülő *F-dúr verbunkos* egyúttal a zempléni Lavotta-mozgalom új fejezetének kezdetét is jelentette.

E sorok írója a zeneiskola tantesületének 1990-ben javasolta a *Lavotta János-díj* létrehozását. Ahogy Lavotta jó három évtizeden át házitanítószkodott, a Hegyközben, Bodrogeközben, Hegyalján oktató zenetanár, muzsikus feladata alapvetően ma sem változott: a hangszeres oktatás iránti igényeknek, továbbá a szép muzsikára éhes közönség elvárásainak kell megfelelnie. Egy e céllal rendezett brácsa-est bevétele jelentette azt a vonzerőt, amelyhez később számos zempléni, abaúji önkormányzat, művelődési intézmény, neves művész és magánszemély csatlakozott. Az így létrejött Lavotta János-díj évenkénti odaítélés feltételei méltóak a névadóhoz, mert a „*történelmi Zemplén- és Abaúj városaiban, falvaiban működő zeneművészek, zeneiskolai tanárok, kórusvezetők, kántorok, e táj kultúrájának gyarapításáért fáradozók kitartó, magas színvonalú, művészi munkáját, továbbá Lavotta János életművét bemutató, népszerűsítő, hagyományt teremtő és ápoló tudományos tevékenységet*” szándékozik elismerni. A Lavotta János-díjat eddig tizenhárom alkalommal ítélte oda a kuratórium. A díjazottak között éppen úgy találhatók országosan ismert személyiségek (Domokos Mária, Lukin László, Rolla János), mint helyi zenepedagógusok (Bakonyi Béla, Csehi Ferenc, Dombóvári János, Fehérné Sulyok Éva, Máczay Gyuláné, Ujj Viktor). A kuratórium két ízben intézményt jutalmazott (Scholz Jenő Alapítvány, Zempléni Kamarazenekar), és ugyancsak kétszer adományozott posztumusz elismerést (Asztalosné Lévy Adél, Fridl András).

A díj mellett létezik a *Lavotta Társaság Tiszteletbeli Tagja kitüntető cím*. Ezt azoknak ítéli oda a kuratórium, akik a Lavotta Alapítvány céljaival rokonszenvezve jelentős szakmai, erkölcsi, anyagi támogatást nyújtanak. Az évek során tiszteletbeli tagok lettek: Szántó Endre főorvos, Lavotha Géza képzőművész, Kónya István hegedűkészítő professzor, Lavotha Elemér csellóművész, Farkas Ferenc zeneszerző, Gergely Péter Pál karnagy, Molnár Pál karnagy, zeneszerző, Kovácsné Czingili Ágnes brácsatanár, iskolaigazgató.

A *Lavotta Alapítvány* létrejöttekor (1991) az első bejegyzett civil szervezet volt a hajdani

Zempléni Múzsza

megyeszékhelyen, és feladatköre szerint máig egyetlen alapítvány a térségben, amely díjat is adományoz. Az alapítvány tiszteletbeli elnöke az iskolás éveit Abaújszántón töltö, s közel három évtizede Cremonában hegedűkészítő műhelyt, iskolát létrehozó Stefano Conia professzor. Az alapítvány feladatának tekinti a névadó életének kutatását, megismertetését, műveinek összegyűjtését, népszerűsítését, a Lavotta Kamarazenekar támogatása révén a térség zenei közművelődésének gazdagítását valamint a felsőfokú zenei tanulmányokat folytató fiatalok segítségét. Utóbbiak részére odaítélhető támogatás a Cremonából, Kónya István hegedűkészítő műhelyéből származó mesterhegedű továbbá mesterbrácsa. A felbecsülhetetlen értékű hangszereket – ösztöndíjként – a térség fiatal muzsikusai kapják felsőfokú hangszeres tanulmányaik idejére.

Milliókban mérhető mindazon eszmei érték, amelyet az alapítvány a tizenhárom év során megalkotott: Lavotta fa-domborműve a művészeti iskolában, mellszobra (Lavotta Géza adománya) Sátoraljaújhely közterületén, a róla szóló monográfia (e sorok írójának műve), a műveit hallhatóvá tevő verbunkos cd-k, Lavotta bronz-domborműve (Kiss György Munkácsy-díjas művész alkotását az Erkel Ferenc Társaság adományozta) Tállyán mind-mind a magyar zenekultúra része.

Az alapítvány Lavotta János halálának 170. évfordulója emlékére szervezte meg első tudományos ülését 1990-ben. Négy évvel később országos megemlékezésre került sor Sátoraljaújhelyben, Tállyán, valamint a szülőhelyen, a Pozsony vármegyei Pusztafedémesen (Puste Ulany). Erre az alkalomra készült el az emléktábla, amely magyar és szlovák nyelven hirdette: itt született a verbunkos zene úttörője, Lavotta János. A tábla ünnepélyes leleplezésére azonban a szlovák belpolitikai helyzet miatt máig nem került sor. A legutóbbi zenetudományi konferenciára, ahol áttekintették a Lavottával és korával kapcsolatos kutatások legújabb eredményeit, a magyar millennium éve adott alkalmat.

Az 1989 karácsonya óta együtt muzsikáló zempléni hangszeres tanárok, zenei pályás volt tanítványok, valamint magas osztályú növendékek – először még Zempléni Kamarazenekarként – céljuknak tekintik Lavotta és a kor verbunkos darabjainak megismertetését. A magyar lemezkiadás első Lavotta cd-je 1995-ben jelent meg, a másodikat 2000-ben már a *Lavotta Kamarazenekar* névvel jegyezték. Az együttes névadása a Zempléni Művészeti Napoknak köszönhető, amelyen a kamarazenekar először 1998-ban kapott feladatot. A sátoraljaújhelyi zenei közéletben a 2003-ban Pro Urbe-díjat kapott együttes nevéhez számos hagyománnyá lett rendezvény fűződik. Az évi 10-12 fellépésén kívül (karácsonyi hangversenyek, koncertek a görög katolikus templomban, augusztusi zenekari esték) hangversenyekkel támogatja a térség zenei közművelődését is. A régióon kívül több alkalommal szerepeltek szerte az országban, több határainkon túli városban, sőt Hollandiában és Németországban is. A Lavotta Kamarazenekar muzsikáját élvezhetik a *Lavotta Estély és Bál* résztvevői is, amelynek 1920-ra visszanyúló hagyományát az alapítvány 1999-ben újította fel. Azóta az egykori Carolineum épületében rendre összegyűlnek a térség polgárai, hogy jelenlétükkel, adományaikkal támogassák az alapítvány céljait.

A Lavotta Alapítvány az általa indított mozgalom révén ma már nemcsak Sátoraljaújhely, de az egész abaúj-zempléni térség zenei közéletének meghatározó intézménye.

